וְשֶׁיִּחַדֵּשׁ בָּהּ שׁוּם דָּבָר הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ, (יט) וְנָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן: ו ֿעָבַר כָּל הַיּוֹם וְלֹא הִתְפַּלֵּל מוּסָף, אֵין לָהּ (ט) (כ) תַּשְׁלוּמִין: ז (כא) ֿחהֵזִיד וְלֹא (י) [י] הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אַחַת, אֵין לָהּ תַּשְׁלוּמִין אֲפִלּוּ בִּתְפִלָּה הַסְּמוּכָה לָהּ. ֿטוְאִם רָצָה יִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ נְדָבָה, (כב) וְאֵינוֹ צָרִיךְ חִדּוּשׁ אִם מִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בִּתְפִלָּה הַסְּמוּכָה לָהּ: ח ֿימִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל בְּעוֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן לְהִתְפַּלֵּל מִפְּנֵי שֶׁסָּבוּר שֶׁעֲדַיִן יִשָּׁאֵר לוֹ זְמַן אַחַר שֶׁיִּגְמֹר (כג) אוֹתוֹ עֵסֶק שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ עָבְרָה לוֹ הַשָּׁעָה, *וְכֵן מִי שֶׁהָיָה טָרוּד בְּצֹרֶךְ מָמוֹנוֹ (כד) שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הֶפְסֵד וְעַל יְדֵי כָּךְ הִפְסִיד מִלְּהִתְפַּלֵּל, וְכֵן מִי שֶׁהוּא שִׁכּוֹר וְלֹא הִתְפַּלֵּל, כֻּלָּם חֲשׁוּבִים אֲנוּסִים וְיֵשׁ לָהֶם תַּשְׁלוּמִין. הַגָּה: *מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה לֹא יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה מִשּׁוּם הֶפְסֵד מָמוֹן (תרומת הדשן סימן ה'): ט ֿכטָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, מִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם (כה) שֶׁל (יא) שַׁבָּת, הָרִאשׁוֹנָה לְעַרְבִית וְהַשְּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין. הַגָּה: וְהוּא הַדִּין אִם לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מִתְפַּלֵּל שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ (יב) [יב] (כו) שְׁתַּיִם. *וְאִם לֹא

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ז תּוֹסָפוֹת שָׁם (כו. ד"ה איבעיא). ח בַּגְּמָרָא שָׁם. ט הָרֹא"שׁ (שם) וְהָרַשְׁבָּ"א (כו. ד"ה דיקא). י הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"ח) נִמּוּקֵי יוֹסֵף (כ"ק י: דבור ראשון) וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' ה). כ שָׁם בַּגְּמָרָא (ע"ב).

בַּאֵר הֵיטֵב

כְּשֶׁיֵּצֵא יִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִפְסִיד. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב בה"ג) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (יח. ד"ה טעה). וְאִם יָצָא מִתְּפִיסָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, מַזְכִּיר בְּכֻלָּם יַעֲלֶה וְיָבֹא, וְהוּא הַדִּין אִם יָצָא בְּשַׁבָּת, מַזְכִּיר בְּכֻלָּם שֶׁל שַׁבָּת. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) פְּרִי חָדָשׁ (ס"ד): ו (ט) תַּשְׁלוּמִין. דְּהָאֵיךְ יִקְרָא הַקָּרְבָּנוֹת וּכְבָר עָבַר זְמַן מוּסָף: ז (י) הִתְפַּלֵּל. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת סָמוּךְ לְעַרְבִית וְיָרַד לִפְנֵי הַתֵּבָה וְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה, נִרְאֶה לִי דְּלָא מִקְרֵי מֵזִיד וְיֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין, וּמַשְׁמַע לִי דִּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ יַזְכִּיר יַעֲלֶה וְיָבֹא בַּשְּׁנִיָּה, דִּכְבָר קִבֵּל עָלָיו רֹאשׁ חֹדֶשׁ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י). כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ נִרְאָה לִי שֶׁמָּה שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסִימָן ע"ו (ס"ח) שֶׁמִּי שֶׁקָּרָא בְּמָקוֹם שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בְּצוֹאָה וּמְצָאָהּ אַחַר כָּךְ, צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת, הַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא עָבַר עֲדַיִן זְמַן תְּפִלָּה, אוֹ בִּתְפִלַּת הַתַּשְׁלוּמִין וּכְגוֹן שֶׁכְּשֶׁהִשְׁלִים תְּפִלָּתוֹ הָיָה לוֹ שָׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל עוֹד אֶלָּא שֶׁאַחַר כָּךְ נִטְרַד אוֹ נֶאֱנַס, אֲבָל אִי כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם הָרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק מְצוֹאָה לֵיכָּא שָׁהוּת תּוּ אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אַחֶרֶת, הָוֵי לֵיהּ מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן וְלֵית לֵיהּ תַּשְׁלוּמִין, דְּכִי הֵיכִי דַּחֲשַׁבִינַן לֵיהּ פּוֹשֵׁעַ לְהַצְרִיכוֹ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל לְפִי שֶׁלֹּא בָּדַק, הָכִי נָמֵי מִקְרֵי פּוֹשֵׁעַ לְעִנְיָן דְּלֵית לֵיהּ תַּשְׁלוּמִין, אֲבָל בְּדִין שִׁכּוֹר לֹא שַׁיָּךְ לְמֵימַר הָכִי דְּהָתָם גַּבְרָא לֹא חֲזֵי עַד שֶׁיָּפִיג יֵינוֹ מֵעָלָיו, עַיֵּן שָׁם: ט (יא) שַׁבָּת. הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) נִסְתַּפֵּק אִם לֹא הִזְכִּיר שַׁבָּת בַּשְּׁנִיָּה אִם מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (עי' כאן הגה"ט ובסי' תכב הגה"ט) הֵבִיא מִשֵּׁם הָרַ"ם דִּי בּוּטִין דְּלֹא יָצָא וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, וְכֵן פָּסַק הַטַּ"ז (סק"ח) עַיֵּן שָׁם. אֲבָל הָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יא) פָּסַק דְּיָצָא בְּדִיעֲבַד, וְכֵן פָּסַק הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שָׁם וּפְרִי חָדָשׁ: (יג) שְׁתַּיִם. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם וְלֹא אָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא בַּשְּׁנִיָּה, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּמַהַרְשָׁ"א (ברכות ל: תוס' בד"ה לפי) וְדוּ"ק. וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּסִימָן תכ"ב (הגה"ט) כָּתַב דְּאֵין חַיָּב לְהַחֲזִיר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי חָדָשׁ:

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

מִתְפַּלֵּל נְדָבָה, וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף סִימָן ק"ז (ד"ה ומ"ש להרי"ף). וּלְפִי זֶה לֹא הָיָה לוֹ לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם לְהַעְתִּיק דִּין זֶה. וְנִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ כֵּיוָן דְּאִיכָּא דֵּעוֹת שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁלִים כַּמָּה תְּפִלּוֹת וְאִיכָּא דֵּעוֹת שֶׁמִּתְפַּלֵּל נְדָבָה בְּשַׁבָּת, לְכָךְ סָמֵיךְ עַל זֶה לְהַתִּיר. אַךְ צָרִיךְ עִיּוּן כֵּיוָן שֶׁעַל כָּרְחָךְ הַצֹּרֶךְ לַחֲשֹׁב בְּתוֹרַת נְדָבָה לָצֵאת לְמַאן דְּאָמַר שֶׁאֵין תַּשְׁלוּמִין כִּי אִם לַתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה, וְאִם כֵּן בְּשַׁבָּת אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן כֵּיוָן דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (סי' קח ס"א) תָּפַס עִקָּר כְּדֵעָה זוֹ שֶׁאֵין תְּפִלַּת נְדָבָה בְּשַׁבָּת, וְצָרִיךְ עִיּוּן: ז [י] הִתְפַּלֵּל. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּמַשְׁמַע לֵיהּ דִּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ כוּ', וְאִם לֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה אִם כֵּן עֲדַיִן לֹא קִבֵּל עָלָיו רֹאשׁ חֹדֶשׁ, לֹא יַזְכִּיר בַּשְּׁנִיָּה גַּם כֵּן, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר דָּגוּל מֵרְבָבָה עַיֵּן שָׁם: ט [יב] שְׁתַּיִם. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קכ"ו (בבאה"ט סק"ד) בְּשֵׁם הָרַמַ"ע סִימָן כ"ה וְהִסְכִּים עִמּוֹ בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' תכב הגה"ט), וְהַפְּרִי חָדָשׁ (סי' קכו ס"ג) חוֹלֵק, וּבְשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק"ב) כָּתַב שֶׁרָאָה בְּמִכְתָּב גָּדוֹל אֶחָד שֶׁהֵבִיא מֵהָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה כְּתַב יָד, מִי שֶׁלֹּא זָכַר יַעֲלֶה וְיָבוֹא בְּשַׁחֲרִית רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְלֹא נִזְכַּר עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל מוּסָף וְהִגִּיעַ מִנְחָה, יִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם, וְאִם נִזְכַּר בִּשְׁעַת מוּסָף, אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל הַתַּשְׁלוּמִין אֶלָּא בְּמִנְחָה. וּמְבֹאָר כְּדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ, וְאִי הֲוָה שְׁמִיעַ לֵיהּ לְהָרַמַ"ע סְבָרַת הָרַשְׁבָּ"א הָיָה מְבַטֵּל דַּעְתּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַל מַה שֶּׁכָּתַב בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) דִּשְׁכְחָה הָוֵי אֹנֶס כוּ', עַיֵּן בְּגִוְנֵי הָעַמּוּדִים דַּף י"ז (עמוד העבודה סוף פ"י) וּבְשַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן כ"ח וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן קמ"ח, וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ו) הֵבִיא תְּשׁוּבַת נַחְפָּה בַּכֶּסֶף חֵלֶק חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן כ"ג. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֱבִיאוּ רְאָיָה מִבָּבָא קַמָּא דַּף כ"ו (ע"ב). וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף תָּמַהּ שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ תְּשׁוּבַת מַהֲרַ"ם מִינְץ סִימָן כ"ח שֶׁפָּסַק דִּשְׁכְחָה הָוֵי שׁוֹגֵג מֵחֲמַת רְאָיָה זוֹ, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נְדָבָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב: (יט) וְנָכוֹן וְכוּ'. עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ז) שֶׁהִסְכִּים [א]דְּטוֹב שֶׁיַּתְנֶה וְיֹאמַר אִם אֲנִי חַיָּב לְהִתְפַּלֵּל הֲרֵי זֶה לְחוֹבָתִי וְאִם לָאו הֲרֵי זוֹ לִנְדָבָה וּבָזֶה יֵצֵא יְדֵי כָּל הַדֵּעוֹת, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דֵּעוֹת שֶׁסּוֹבְרִים דְּיֵשׁ תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלָּה אֲפִלּוּ לְכַמָּה תְּפִלּוֹת שֶׁעָבְרוּ: ו (כ) תַּשְׁלוּמִין. דְּהָאֵיךְ יִקְרָא הַקָּרְבָּנוֹת וּכְבָר (עָבְרוּ) [עָבַר] זְמַן מוּסָף: ז (כא) הֵזִיד. וּמִי (לח) שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת סָמוּךְ לְעַרְבִית וְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִבְּעוֹד יוֹם וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה, אַף שֶׁלְּכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא כַּהֹגֶן עָשָׂה שֶׁהָיָה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְשֵׁם מִנְחָה בְּעוֹד שֶׁהַקָּהָל מִתְפַּלְּלִין עַרְבִית, מִכָּל מָקוֹם אֵין לְדַמּוֹתוֹ לְהֵזִיד וְלֹא הִתְפַּלֵּל כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַר זְמַן הַמִּנְחָה, וְאַף אִם תִּמְצָא לוֹמַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר עֲשָׂאוֹ לַיְלָה בִּתְפִלַּת עַרְבִית, מִכָּל מָקוֹם לֹא יְהֵא אֶלָּא עַרְבִית שְׁתַּיִם וְהַשְּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמֵי מִנְחָה, וְאִם הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ יַזְכִּיר יַעֲלֶה וְיָבוֹא גַּם בַּשְּׁנִיָּה, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר קִבֵּל עָלָיו רֹאשׁ חֹדֶשׁ בַּמֶּה שֶׁהִזְכִּיר בּוֹ יַעֲלֶה וְיָבוֹא, וְהוּא הַדִּין (לט) אִם אֵרַע כֵּן בְּשַׁבָּת יִתְפַּלֵּל הַשְּׁנִיָּה גַּם כֵּן שֶׁל שַׁבָּת. וְכָתְבוּ (מ) הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם לֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה יַעֲלֶה וְיָבוֹא, גַּם בַּשְּׁנִיָּה לֹא יַזְכִּיר (מא) כֵּיוָן שֶׁהוּא עֲדַיִן יוֹם. מִי שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בְּצוֹאָה וּמָצָא אַחַר כָּךְ צוֹאָה, דִּמוּכָח לְעֵיל בְּסִימָן ע"ו (ס"ח) שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל לְפִי שֶׁפָּשַׁע שֶׁהָיָה לוֹ לִבְדֹּק, (מב) הוּא הַדִּין דְּפוֹשֵׁעַ וּמֵזִיד מִקְרֵי לְעִנְיָן זֶה, דְּאִם בְּעֵת כְּשֶׁמָּצָא כְּבָר עָבַר זְמַן תְּפִלָּה תּוּ אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין אַחַר כָּךְ: (כב) וְאֵינוֹ צָרִיךְ חִדּוּשׁ. [ב]וְהַבַּ"ח (ס"ג) וְהַגְּרַ"א פָּסְקוּ דְּצָרִיךְ חִדּוּשׁ: ח (כג) אוֹתוֹ עֵסֶק. וַאֲפִלּוּ אִם הָעֵסֶק (מג) הוּא מֵהַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים בְּסִימָן רל"ב (ס"ב) לֶאֱסֹר מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה וְהוּא הִתְחִיל בְּעֵסֶק זֶה בְּאִסּוּר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא בִּטֵּל הַתְּפִלָּה בְּשָׁאט נֶפֶשׁ אֶלָּא הָיָה סָבוּר לְהִתְפַּלֵּל אַחַר שֶׁיִּגְמֹר הָעֵסֶק וְשָׁכַח אַחַר כָּךְ: (כד) שֶׁלֹּא יָבֹא וְכוּ'. וְכֵן (מד) אִם הָיָה טָרוּד לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר סְחוֹרָתוֹ וְעַל יְדֵי כָּךְ עָבַר זְמַן הַתְּפִלָּה: ט (כה) שֶׁל שַׁבָּת. אַף עַל גַּב שֶׁבָּאָה לְתַשְׁלוּמִין שֶׁל חֹל, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁעַכְשָׁיו הוּא שַׁבָּת מִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ גַּם כֵּן שֶׁל שַׁבָּת. [ג]וְאִם טָעָה וְהִתְפַּלֵּל הַשְּׁנִיָּה שֶׁל חֹל, (מה) פָּטוּר מִלְּהִתְפַּלֵּל, (מו) וְאִם הִקְדִּים בָּזֶה הַשֶּׁל חֹל לְשֶׁל שַׁבָּת לֹא יָצָא לְכֻלֵּי עָלְמָא, שֶׁהֲרֵי נִכָּר שֶׁהִקְדִּים הַתַּשְׁלוּמִין. אַךְ אִם עֲדַיִן הַיּוֹם גָּדוֹל אֶלָּא שֶׁקִּבֵּל שַׁבָּת בְּ'מִזְמוֹר שִׁיר' וְגוֹ' אוֹ בְּבָרְכוּ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה, דִּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן רס"ג סָעִיף ט"ו דְּיִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם, לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם שֶׁל שַׁבָּת, (מז) וְהָרִאשׁוֹנָה לְשֵׁם עַרְבִית וְהַשְּׁנִיָּה לְשֵׁם תַּשְׁלוּמֵי מִנְחָה. וּבְדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל רִאשׁוֹנָה לְשֵׁם מִנְחָה, וַאֲפִלּוּ אִם הִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ שֶׁל חֹל, אֶפְשָׁר דְּיָצָא הוֹאִיל וַעֲדַיִן יוֹם הוּא: (כו) שְׁתַּיִם. וְכֵן פָּסְקוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וְהַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני תשלומי תפילה סי"ז) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל כז סי"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּהַלְּבוּשׁ וְסִיעָתוֹ

בֵּאוּר הֲלָכָה

בְּהֶדְיָא לְשֵׁם תַּשְׁלוּמִין, אֲבָל אִם הִתְפַּלֵּל שְׁנֵיהֶם בִּסְתָמָא לְכוּלֵּי עָלְמָא יָצָא. וְנִסְתַּפַּקְתִּי אִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּתוֹרַת תַּשְׁלוּמִין וְנִזְכַּר בְּאֶמְצַע וְהִשְׁלִימָהּ כָּרָאוּי דְּהַיְנוּ לְשֵׁם חוֹבָה, אִי מְהַנֵּי. וּסְפֵקָתִי הִיא דְּכֵיוָן דְּקַיְמָא לָן דְּכָל בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה עַל הַסֵּדֶר נֶאֶמְרוּ כִּדְלְקַמָּן בְּסִימָן קי"ט (ס"ג), אֶפְשָׁר דְּיֵחָשֵׁב עַל יְדֵי זֶה כְּחַד עִנְיָנָא וְיִהְיֶה מְהַנֵּי עֲקִירַת הַמַּחְשָׁבָה, וְאַף דִּלְעִנְיָן כַּמָּה דְּבָרִים מָצִינוּ רַק דְּשָׁלֹשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת חֲשׁוּבוֹת כַּחֲדָא, אֶפְשָׁר לְעִנְיַן עֲקִירַת מַחְשָׁבָה לְבַד שָׁאנֵי. וְלִכְאוֹרָה רְאָיָה מֵהַנַּ"ל בְּסִימָן ק"ז סָעִיף א' אִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְכוּ' פּוֹסֵק אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע בְּרָכָה, וְאִיתָא בָּרִאשׁוֹנִים הַטַּעַם כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילָהּ אַדַּעְתָּא דְּחוֹבָה אֵין יָכוֹל לְסַיְּמָהּ תּוּ לְשֵׁם נְדָבָה, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בָּזֶה לֹא מְהַנֵּי עֲקִירַת מַחְשַׁבְתּוֹ וְצָרִיךְ לִפְסֹק אוֹתָהּ בְּאֶמְצַע, אוֹ אוּלַי לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמִין הֵקֵלּוּ רַבָּנָן, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ח * וְכֵן מִי שֶׁהָיָה וְכוּ' לִידֵי הֶפְסֵד. וְאִם אֵין בָּרוּר הַדָּקָא, עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט) כָּתַב דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) כָּתַב דְּהוּא שׁוֹגֵג, וְאִם כֵּן הֲוֵי סָפֵק, וְנִרְאֶה דְּיִתְפַּלֵּל וְיַתְנֶה אִם אֲנִי חַיָּב הֲרֵי זֶה לְחוֹבָתִי וְאִם לָאו הֲרֵי הִיא נְדָבָה [פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ו)]:

* מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה וְכוּ'. וְאֶפְשָׁר דְּבְיוֹתֵר מֵחֹמֶשׁ נְכָסָיו אֵינוֹ מְחֻיָּב [פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ז)]:

ט * וְאִם לֹא הִזְכִּיר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּרִאשׁוֹנָה וְהִזְכִּיר בַּשְּׁנִיָּה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ז (לח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (לט) פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"י): (מ) דָּגוּל מֵרְבָבָה וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"י): (מא) דְּאִם הָיָה לַיְלָה, הָיָה מֻתָּר לוֹמַר יַעֲלֶה וְיָבוֹא אִם מְכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ לְהַשְׁלָמָה וְכִדְלְקַמָּן: (מב) פְּרִי חָדָשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ח (מג) פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"א) וְהַגְּרַ"ז (ס"ב): (מד) חַיֵּי אָדָם (כלל כז ס"ג): ט (מה) פְּרִי חָדָשׁ וְחַיֵּי אָדָם (שם ס"י) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני תשלומי תפילה ס"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ"ז (סק"ח): (מו) חַיֵּי אָדָם (שם): (מז) פְּרִי מְגָדִים לְקַמָּן בְּסִימָן רס"ג (א"א ס"ק כח) עַיֵּן שָׁם, וְהֶעְתִּיקוּ שָׁם בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (סט"ו), עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ט) כתב כדברי השו"ע. ב] ובשו"ע הרב (סי"א) פסק כשו"ע. ג] ובשו"ע הרב (סי"ד) כתב: אם התפלל השניה של חול לא יצא ידי תשלומין, שאין תפילה בשבת בלי הזכרת שבת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַזָּכִיר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּרִאשׁוֹנָה וְהִזְכִּיר (יג) בַּשֵּׁנִיָּה, (כז) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, *אֲבָל אִם לֹא הִזְכִּיר בִּשְׁתֵּיהֶן אוֹ הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא בַּשֵּׁנִיָּה, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר (כל בו (ס״ י״מ), חוץ ממה שכתב של ראש חדש שתים): י לְטֹעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּשַׁבָּת, מִתְפַּלֵּל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (שְׁתַּיִם שֶׁל חוֹל). מַבְדִּיל בָּרִאשׁוֹנָה (כח) וְאֵינוֹ מַבְדִּיל (יז) בַּשֵּׁנִיָּה, וְאִם לֹא הִבְדִּיל בָּרִאשׁוֹנָה וְהִבְדִּיל בַּשֵּׁנִיָּה, שְׁנִיָּה עָלְתָה לוֹ רִאשׁוֹנָה (טו) [טז] (כט) לֹא עָלְתָה לוֹ. (ל) וְאִם הִבְדִּיל בִּשְׁתֵּיהֶן * אוֹ (לא) לֹא הִבְדִּיל בִּשְׁתֵּיהֶן, יָצָא: יא מְטֹעָה בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת וְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְלֹא הִזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת, מִתְפַּלֵּל (לב) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (טז) שְׁתַּיִם וְאֵינוֹ מַבְדִּיל בַּשֵּׁנִיָּה, וְיִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ (לג) בְּתוֹרַת נְדָבָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ

ל שם. מ טור בְּסִימָן רצ״ב בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות יח: ד״ה שנה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י [טו] **לֹא עָלְתָה לוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתַב בְּרִכֵּי יוֹסֵף (סק״ח) בְּשֵׁם מֹהֲרַ״י פְּרָאגִי כָּתַב יָד בְּתְשׁוּבָה (שו״ת מהרי״ף סי׳ יד), מִי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְתַשְׁלוּמִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְהִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם וְלֹא הִבְדִּיל בִּשְׁנֵיהֶם, וְטָעַם קֹדֶם שֶׁהִבְדִּיל עַל הַכּוֹס דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל עָלְתָה לוֹ תְּפִלַּת הַתַּשְׁלוּמִין, כֵּיוָן דִּכְשָׁעָה שֶׁהִתְפַּלֵּל הַתַּשְׁלוּמִין שַׁפִּיר הָיָה פָּטוּר מֵחוֹבַת שִׁעְתָּא, שֶׁהֲרֵי הָיָה כּוֹס לְפָנָיו, רַק עַל יְדֵי שֶׁטָּעָם נִתְחַיֵּב, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בִּבְרִכֵּי יוֹסֵף דְּאַף לְסִבְרַת מֹהֲרַ״ש שֶׁהֵבִיא הַפְּרִי חָדָשׁ (ס״א) דְּאִם טָעָה בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא שָׁאַל מָטָר אַף יְדֵי תַּשְׁלוּמִין לֹא יָצָא, הָכָא מוֹדֶה, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

(יג) **בַּשֵּׁנִיָּה.** גַּלֵּי דַּעְתֵּהּ דְּרִאשׁוֹנָה הָיְתָה לְשֵׁם תַּשְׁלוּמִין, כְּמוֹ בְּהַבְדָּלָה דִּכְסָעִיף שֶׁאַחַר זֶה. וְהֵיינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁהַתַּשְׁלוּמִין בָּא מֵחֲמַת תְּפִלָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲז אֵיכָא לְמֵימַר כְּדִלְקַמָּן גַּבֵּי הַבְדָּלָה, דְּכֵיוָן דְּלֹא הִזְכִּיר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּרִאשׁוֹנָה גַּלֵּי דַּעְתֵּהּ דְּגַלֵּי רִאשׁוֹנָה אַדַּעְתָּא דְּתַשְׁלוּמִין. אֲבָל אִם הָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁתֵּי יָמִים וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּלֵיל שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת אַחַת לְחוֹבָה וְאַחַת לְתַשְׁלוּמִין, אִם לֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה וְהִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה פְּשִׁיטָא דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּהָכָא לֵיכָא לְמֵימַר גַּלֵּי דַּעְתֵּהּ וּבְרַדְאִי טָעָה: י (יז) **בַּשֵּׁנִיָּה.** מְשׁוּם דְּהַבְדָּלָה לְאו רַחֲמֵי נִינְהוּ אֶלָּא מִצְוָה לְשַׁעְתָּא אֵין שַׁיָּךְ לְהַבְדִּיל שְׁתֵּי פְּעָמִים זֶה אַחַר זֶה, דְּאִם עָשָׂה פַּעַם אַחַת חֹל לָמָּה יַעֲשֶׂה שֵׁנִית חֹל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּצָרִיךְ לְהַזְכִּירָם בְּכָל הַתְּפִלּוֹת. מִכָּאן נִרְאֶה דְּלִכְאוֹרָה הַמְּנַהֵג לְהַבְדִּיל בְּתוֹרַת שַׁחֲרִית בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְאֵינוֹ חוֹזֵר וּמַבְדִּיל בְּתוֹרַת מוּסָף, אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם, דְּהוּא גּוּפָא הָוֵי תְּפִלָּה אַחַת לְתַשְׁלוּמִין בְּלֹא הַבְדָּלָה. וְדַוְקָא שֶׁעָשָׂה בְּמֻסָּף שַׁחֲרִית לְתַשְׁלוּמִין, אֲבָל אִם שָׁכַח מִלְּהַבְדִּיל בָּרִאשׁוֹנָה יָצָא, דְּהֲרֵי לֹא גִּלָּה דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן לְתַשְׁלוּמִין, כָּתַב שָׁם דְּאִם לֹא הִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה, וְיַתְנֶה אִם חַיָּב אֲנִי לְהִתְפַּלֵּל תְּהֵא לְחוֹבָתִי וְאִם לָאו תְּהֵא לִנְדָבָתִי, וְכֵן כָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס״ק יז) בְּשֵׁם הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ט). וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל) הֶעֱתַקְתִּי לִפְטֹר מִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כַּמָּה וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִים כְּהִפְרִי חָדָשׁ, וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד:

* **אֲבָל אִם לֹא הִזְכִּיר בִּשְׁתֵּיהֶן וְכוּ׳.** הַשְׁתָּא דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תכ״ב (ס״א).

עוֹד בְּהַגָּ״ה, כֹּל בּוֹ, חוּץ מִמַּה שֶּׁכָּתַב שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁתַּיִם, רְצוֹנוֹ לוֹמַר כָּל מַה שֶּׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה זוֹ כָּתוּב בְּכֹל בּוֹ חוּץ מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה דְּמִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, זוֹ הִיא דִּלְא כְּהַלְכוֹ בּוֹ, דְּהַלְכוֹ בּוֹ סוֹבֵר דִּלְכְתְחִלָּה אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּשֵׁנִיָּה. וְהֵנָּה אַרְבָּעָה תַּבּוֹת, 'בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא בְּשֵׁנִיָּה אוֹ', שֶׁכָּתוּב בְּכֹל בּוֹ, טָעוּת סוֹפֵר הוּא, וְכֵן אִיתָא שָׁם בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה לְקַמָּן בְּסִימָן תכ״ב (הָאֲרוּךְ ד״ה חוֹרֶשׁ מִשַּׁחֲרִית) בְּהִתְעַתְּקוּתוֹ שָׁם אֶת דִּבְרֵי הַכֹּל בּוֹ, וְכֵן מוֹכֵחַ שָׁם מִדִּבְרֵי הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה מִמַּה שֶּׁחוֹלֵק עָלָיו שָׁם, וְכָל זֶה הוּא דִּלְא כְּמ״ז (סק״ט) בְּסִימָן זֶה. הֶעְתַּקְתִּי מִסְּפָר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״י) וְסָפַר נֶהֱר שָׁלוֹם (סק״ח), וּלְדִינָא אֵין נִפְקָא מִינָּהּ בְּכָל זֶה, דְּהַלָּכָה כְּהָרַמ״א בְּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים בְּסָעִיף קָטָן כ״ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

י * **אוֹ לֹא הִבְדִּיל בִּשְׁתֵּיהֶן יָצָא.** מְשׁוּם דְּקַיְמָא לַן לְקַמָּן בְּסִימָן רצ״ד (ס״א) דְּאִם לֹא הִבְדִּיל אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ:

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּרוּרָה (ס״ק כז) הַשְׁתָּא, וְעַיֵּן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דִּין תְּשלוּמֵי תְּפִלָּה סכ״ב) **שֶׁכָּתַב דְּהוּא הַדִּין לְמִי שֶׁהִתְחִיב לְהִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁמִּתְחִילִין לוֹמַר טַל וּמָטָר, [הֵיינוּ שֶׁשָּׁכַח לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּחַיִּים שֶׁלְּפָנָיו וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שְׁתַּיִם וּלְהַזְכִּיר בִּשְׁנֵיהֶם טַל וּמָטָר], וְלֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה וְהִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה, כָּל דִּינוֹ הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּאן. עוֹד כָּתַב שָׁם דְּאִם לֹא הִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה, וְיַתְנֶה אִם חַיָּב אֲנִי לְהִתְפַּלֵּל תְּהֵא לְחוֹבָתִי וְאִם לָאו תְּהֵא לִנְדָבָתִי, וְכֵן כָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס״ק יז) בְּשֵׁם הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ט). וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל) הֶעְתַּקְתִּי לִפְטֹר מִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כַּמָּה וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִים כְּהִפְרִי חָדָשׁ, וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד וּדְעָבִיד כְּמַר עָבִיד:

* **אֲבָל אִם לֹא הִזְכִּיר בִּשְׁתֵּיהֶן וְכוּ׳.** הַשְׁתָּא דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תכ״ב (ס״א).

עוֹד בְּהַגָּ״ה, כֹּל בּוֹ, חוּץ מִמַּה שֶּׁכָּתַב שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁתַּיִם, רְצוֹנוֹ לוֹמַר כָּל מַה שֶּׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה זוֹ כָּתוּב בְּכֹל בּוֹ חוּץ מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה דְּמִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, זוֹ הִיא דִּלְא כְּהַלְכוֹ בּוֹ, דְּהַלְכוֹ בּוֹ סוֹבֵר דִּלְכְתְחִלָּה אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בַּשֵּׁנִיָּה. וְהֵנָּה אַרְבָּעָה תַּבּוֹת, 'בָּרִאשׁוֹנָה וְלֹא בְּשֵׁנִיָּה אוֹ', שֶׁכָּתוּב בְּכֹל בּוֹ, טָעוּת סוֹפֵר הוּא, וְכֵן אִיתָא שָׁם בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה לְקַמָּן בְּסִימָן תכ״ב (הָאֲרוּךְ ד״ה חוֹרֶשׁ מִשַּׁחֲרִית) בְּהִתְעַתְּקוּתוֹ שָׁם אֶת דִּבְרֵי הַכֹּל בּוֹ, וְכֵן מוֹכֵחַ שָׁם מִדִּבְרֵי הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה מִמַּה שֶּׁחוֹלֵק עָלָיו שָׁם, וְכָל זֶה הוּא דִּלְא כְּמ״ז (סק״ט) בְּסִימָן זֶה. הֶעְתַּקְתִּי מִסְּפָר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״י) וְסָפַר נֶהֱר שָׁלוֹם (סק״ח), וּלְדִינָא אֵין נִפְקָא מִינָּהּ בְּכָל זֶה, דְּהַלָּכָה כְּהָרַמ״א בְּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים בְּסָעִיף קָטָן כ״ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁסּוֹבְרִים דְּאֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ. [א]מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם וְלֹא הִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה יַעֲלֶה וְיָבֹא, (מם) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, כֵּיוָן דַּאֲפִלּוּ אִם הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּעַרְבִית גּוּפָא וְשָׁכַח אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, אִם כֵּן לֹא יִהְיֶה חָמִיר הַתַּשְׁלוּמִין מֵאֲלוּ הִתְפַּלֵּל בְּזִמְנָהּ. וְכֵן (מט) אִם טָעָה וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא שְׁנֵי יָמִים וּמִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם וְהַשֵּׁנִיָּה הוּא לְתַשְׁלוּמִין שֶׁל מִנְחָה, אֲפִלּוּ לֹא הִזְכִּיר בָּהּ רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, כֵּיוָן דַּאֲפִלּוּ בְּעִקַּר הַתְּפִלָּה דְּעַרְבִית אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּשְׁבִיל יַעֲלֶה וְיָבֹא, קַל וְחֹמֶר מַה שֶּׁהוּא עַכְשָׁיו לְתַשְׁלוּמִין: **(כז) צָרִיךְ לַחֲזֹר.** דְּבָזֶה שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה גַּלֵּי דַּעְתּוֹ דְּנִתְכַּוֵּן בָּהּ לְשֵׁם תַּשְׁלוּמִין שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּהֵוֵי חֹל, וּכְבָר מִבֹּאר בְּתַחְלַת הַסִּימָן (ס״א) דְּאִם הִקְדִּים הַתַּשְׁלוּמִין לְשֶׁל חוֹב דִּלְא יָצָא, וּכְמוֹ בְּהַבְדָּלָה בְּסָעִיף שֶׁאַחַר זֶה, עַל כֵּן יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה. וְהֵינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁהַתַּשְׁלוּמִין בָּא מֵחֲמַת תְּפִלָּה שֶׁאֵינוֹ שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דִּכְיָון שֶׁלֹּא הִזְכִּיר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּרִאשׁוֹנָה, גַּלֵּי אַדַּעְתֵּהּ דְּתַשְׁלוּמִין בָּא מֵחֲמַת תְּפִלַּת חֹל דְּיוֹם אֶחָד, עַל כֵּן אִם הָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנֵי יָמִים וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם וְלֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה יַעֲלֶה וְיָבֹא, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּלֵיכָּא רְאָיָה דִּבְשִׁבְיל תַּשְׁלוּמִין הִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ. עוֹד כָּתְבוּ

(נ) הָאַחֲרוֹנִים דְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ״א דְּאִם לֹא הִזְכִּיר בָּרִאשׁוֹנָה וְהִזְכִּיר בַּשֵּׁנִיָּה צָרִיךְ לַחֲזֹר, [ג]הֵנִי מִלֵּי בְּסִתְמָא, אֲבָל אִם כֵּן בְּפֵרוּשׁ הָרִאשׁוֹנָה לְשֵׁם חוֹבָה וְהַשֵּׁנִיָּה לְהַשְׁלָמָה יָצָא: י (כח) **וְאֵינוֹ מַבְדִּיל.** מְשׁוּם דְּהַבְדָּלָה דִּי בְּפַעַם אֶחָד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּצָרִיךְ לְהַזְכִּירָהּ בְּכָל הַתְּפִלּוֹת, עַל כֵּן פָּסַק בְּסָעִיף הַקּוֹדֵם דְּמִתְפַּלֵּל שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁתַּיִם: **(כט) לֹא עָלְתָה לוֹ.** דְּמִבָּעֵי לֵיהּ לְאַקְדּוֹמֵי חוֹבַת שַׁעְתָּהּ בְּרֵישָׁא וְהוּא גִּלָּה דַּעְתּוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל הָרִאשׁוֹנָה לְתַשְׁלוּמִין, לָכֵן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אַחַת לְתַשְׁלוּמִין בְּלֹא הַבְדָּלָה. (נא) אַף אִם כֵּן בְּמַחְשָׁבָתוֹ שֶׁהָרִאשׁוֹנָה לְחִיּוּבָא וְהַשֵּׁנִיָּה לְתַשְׁלוּמִין וּמַה שֶּׁהִפְסִיד הַהַבְדָּלָה הָיָה בְּטָעוּת וְשָׁגַג וְלֹא נִתְכַּוֵּן כְּלָל, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר: (ל) **וְאִם הִבְדִּיל וְכוּ׳.** כָּל זֶה בְּסִתְמָא, אֲבָל אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ בְּפֵרוּשׁ הָרִאשׁוֹנָה לְהַשְׁלָמָה, נִרְאֶה דְּלֹא יָצָא [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ י״ד)]: **(לא) לֹא הִבְדִּיל וְכוּ׳.** שֶׁאֵין חוֹזְרִין בִּשְׁבִיל הַזְכָּרַת הַבְדָּלָה בְּתְפִלָּה, הוֹאִיל וְיָכוֹל לְאוֹמְרָהּ עַל הַכּוֹס כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רצ״ד (ס״א). (נב) וְאִם אַחַר כָּךְ טָעַם קֹדֶם שֶׁהִבְדִּיל עַל הַכּוֹס, דְּקַיְמָא לַן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, מִכָּל מָקוֹם עָלְתָה לוֹ תְּפִלַּת הַתַּשְׁלוּמִין כֵּיוָן דִּכְשָׁעָה שֶׁהִתְפַּלֵּל הַתַּשְׁלוּמִין שַׁפִּיר הָיָה פָּטוּר מֵחוֹבַת שַׁעְתָּא שֶׁהֲרֵי הָיָה כּוֹס לְפָנָיו, רַק שֶׁעַל יְדֵי שֶׁטָּעַם נִתְחַיֵּב: **יא (לב) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שְׁתַּיִם.** יֵשׁ בָּזֶה מַחְלֹקֶת, הַתּוֹסָפוֹת (כו: ד״ה טעה שנים) בְּשֵׁם ר״י סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּשְׁבִיל זֶה, דְּהָא כְּבָר הִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה רַק שֶׁשָּׁכַח שֶׁל שַׁבָּת, וּכְשֶׁשִּׁלְּשׁוּ וְיִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְלֹא יַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת מַה יַּרְוִיחַ בָּזֶה הַתַּשְׁלוּמִין, וְחַכְמֵי פְּרוֹבִינְצָ״ה (הוֹרַ״ד בְּרִכְיוֹנוֹ יוֹנָה יח: ד״ה טעה השני) סְבִירָא לְהוּ דְּמַה שֶּׁהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּלֹא שַׁבָּת הָוֵי כְּאִלּוּ לֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּדִין. וְעַל כֵּן הִכְרִיעוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁיַּחֲזֹר לְהִתְפַּלֵּל בְּתוֹרַת נְדָבָה, וְאֵין צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל מִצַּד הַדִּין אֵין חִדּוּשׁ גָּדוֹל מִזֶּה: **(לג) בְּתוֹרַת נְדָבָה.** [ג]הֵינוּ (נג) שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה, אִם חַיָּב אֲנִי הֲרֵי זֶה לְחוֹבָתִי וְאִם לָאו הֲרֵי זֶה לִנְדָבָה. וְעַיֵּן בְּפָרֵי מְגַדִּים (משו״ ס״ק ג) דְּהוּא הַדִּין כָּל קָפֵק פְּלַגְתָּא דְּרַבָּוָתָא יִתְפַּלֵּל בִּנְדָבָה, וּבְתָנַאי שֶׁיִּהְיֶה קָפֵק פַּלְגְתָּא מֻמָּשׁ, לֹא יָחִיד נֶגֶד רַבִּים וְלֹא קָטָן נֶגֶד גָּדוֹל, וְאָז הֵינוּ כְּמוֹ בְּקָפֵק אִם הִתְפַּלֵּל לְעֵיל בְּסִימָן ק״ז סָעִיף א׳. וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת קָפֵק, דְּאֵיךְ יִתְּנֶה, דְּאֵין מְבִיאִין נְדָבָה בְּשַׁבָּת כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ז (ס״א). אִם נֶאֱנַס וְלֹא הִתְפַּלֵּל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִתְפַּלֵּל בַּיּוֹם שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת אַחַת לְחוֹבָה וְאַחַת לְתַשְׁלוּמִין, וְלֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מם) פְּרִי חָדָשׁ וְחַיֵּי אָדָם (כלל כו ס״ג) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק יז), דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב), וְכֵן הִסְכִּים הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (דִּינֵי תְּשלוּמֵי תְּפִלָּה סי״ט) אַף מִשּׁוּם אַחַר עַיִן שָׁם: (מן) פְּרִי חָדָשׁ וּשְׁעָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נ) ט״ז (סק״י) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סי״ז) וְחַיֵּי אָדָם (כלל כו סי״א), דְּלֹא כְּט״ז (סק״י) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ יד): (נא) שֶׁעָרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ טו): **יא (נב)** פְּרִי מְגַדִּים (משו״ סק״ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (סט״ו) כתב שצריך לחזור ולהתפלל, וביאר: אע״פ שהוא לתשלומי ערבית ובערבית אין חוזרין בשביל הזכרת ראש חודש, זהו מפני שאין קידוש החודש בלילה, אבל עכשיו שמתפלל אותה ביום צריך לחזור ולהתפלל. **ב]** ובשו״ע הרב (סי״ד) כתב שלא יצא דוקא כשעשה כן במזיד, אבל אם שכח להזכיר בראשונה א״צ לחזור. **ג]** בשו״ע הרב (סי״ז) כתב להתפלל נדבה ולא כתב להתנות.

עוז והדר - Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah